

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **Trávníček-Svitavy, s. r. o., v konkursu**, se sídlem U Vodárny 770/2, Svitavy, jehož insolvenčním správcem je Ing. Hana Sazovská, se sídlem U Hřiště 255, Frýdek-Místek, zastoupená Mgr. Evou Štauderovou, advokátkou, se sídlem Masarykovo nám. 329, Uherské Hradiště, proti žalovanému: **Finanční úřad pro Pardubický kraj,** se sídlem Boženy Němcové 2625, Pardubice, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 10. 2017, č. j. 1606617/17/2808-50522-602020, č. j. 1606572/17/2808-50522-602020, č. j. 1605768/17/2808-50522-602020, č. j. 1606389/17/2808-50522-602020, č. j. 1606292/17/2808-50522-602020, č. j. 1606353/17/2808-50522-602020, č. j. 1606642/17/2808-50522-602020, č. j. 1608461/17/2808-50522-602020, č. j. 1601276/17/2808-50522-602020, č. j. 1600736/17/2808-50522-602020, č. j. 1603809/17/2808-50522-602020, č. j. 1604021/17/2808-50522-602020, č. j. 1602500/17/2808-50522-602020, č. j. 1602734/17/2808-50522-602020, č. j. 1602833/17/2808-50522-602020, č. j. 1602355/17/2808-50522-602020, č. j. 1601742/17/2808-50522-602020, č. j. 1601946/17/2808-50522-602020, o kasační stížnosti insolvenčního správce žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 11. 9. 2018, č. j. 52 Af 38/2018 - 162,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 11. 9. 2018, č. j. 52 Af 38/2018 - 162 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Insolvenčnímu správci žalobce **se vrací** zaplacený soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti ve výši 5000 Kč, který mu bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Společnost Trávníček-Svitavy, s.r.o. se jako žalobce domáhala zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí žalovaného a v žalobě označila za svého zástupce daňovou kancelář TOMÁŠ GOLÁŇ (celý název zní TOMÁŠ GOLÁŇ, daňová kancelář s. r. o.), se sídlem Jiráskova 1284, Vsetín, z jejíž datové schránky byla žaloba Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále „krajský soud“) odeslána. K žalobě nebyla přiložena žádná plná moc.

[2] Krajský soud žalobu odmítl jako podanou osobou zjevně neoprávněnou [§ 46 odst. 1 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)]. Ověřil, že na majetek žalobce byl před podáním žaloby prohlášen konkurs a insolvenčním správcem byla ustanovena Ing. Hana Sazovská. Pohledávky z rozhodnutí o doměření daně z přidané hodnoty žalobci, jejichž přezkumu se domáhal, byly popřeny co do výše i pravosti, což mělo u nich za následek nabytí právní moci. Krajský soud na základě judikatury Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že prohlášením konkursu na majetek žalobce přešlo oprávnění podat takovou žalobu na insolvenčního správce a dlužník toto oprávnění ztratil.

II. Kasační stížnost, vyjádření žalovaného a replika

[3] Kasační stížnost proti ve výroku označenému usnesení krajského soudu (dále „napadené usnesení“) podala Ing. Sazovská (dále též „stěžovatelka“) jako insolvenční správce žalobce (dlužníka). Souhlasila s právním názorem krajského soudu, že k podání žaloby byl oprávněn jedině insolvenční správce, a namítla, že se tak i stalo, avšak v zastoupení daňovou kanceláří TOMÁŠ GOLÁŇ, která k tomu byla zmocněna insolvenčním správcem. Plnou moc ovšem krajskému soudu nedopatřením nepředložila. Namítá, že se krajský soud dopustil procesního pochybení, když žalobu odmítl bez toho, aby ověřil, zda byla podána neoprávněnou osobou nebo byl žalobce pouze nesprávně označen. Nepředložení plné moci je přitom nedostatkem podmínky řízení, který lze odstranit cestou výzvy. Protože považuje napadené usnesení za nezákonné z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., navrhuje jeho zrušení.

[4] Žalovaný se ztotožnil s právním názorem krajského soudu a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

[5] Stěžovatelka v replice poukázala na rozsudek rozšířeného senátu ze dne 10. 7. 2018, č. j. 4 As 149/2017 - 21, s tím, že žalobu v intencích právního názoru zaujatého v tomto

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu podal správně dlužník (žalobce). Přesto měl krajský soud vyzvat daňovou kancelář TOMÁŠ GOLÁŇ k doložení plné moci. Podle stěžovatelky není ani vyloučeno, aby žalobu podal i insolvenční správce, pokud např. dlužník rezignuje na podání opravných prostředků ve správním soudnictví, protože není motivován k uspokojení věřitelů ze zpeněžení majetkové podstaty.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná.

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování důvodnosti kasační stížnosti také zkoumal, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), a žádnou takovou neshledal.

[8] Pro řešení této věci je rozhodný právní názor, který ohledně vlivu insolvenčního řízení na soudní řízení správní zaujal rozšířený senát ve výše citovaném rozsudku sp. zn. 4 As 149/2017. Vyslovil, že pokud orgány veřejné správy mohou zásadně [tj. až na zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) stanovené výjimky] uplatňovat své pravomoci vůči dlužníkovi i po dobu účinnosti rozhodnutí o úpadku, musí být i po tuto dobu dlužníkovi zaručena účinná soudní kontrola vůči takovému jednání veřejné správy (odst. [63]). Ačkoli výsledek řízení ve správním soudnictví může mít pro insolvenční řízení zásadní význam, neboť je způsobilý ovlivnit majetkové poměry dlužníka, tedy se týkat majetkové podstaty, jedná se o řízení specifické, takže na ně právní úprava v § 140a a násl. insolvenčního zákona nedopadá. Vedení insolvenčního řízení s účastníkem řízení ve věcech správního soudnictví jako dlužníkem proto nemůže mít žádný vliv na soudní řízení ve správním soudnictví (odst. [66]). Ze stejného důvodu nemůže mít rozhodnutí o úpadku vliv na procesní postavení dlužníka v rámci tohoto soudního řízení, takže dlužník je i nadále účastníkem řízení ve správním soudnictví s oprávněním činit veškeré procesní úkony (odst. [70]). Tento závěr přitom platí ve vztahu k insolvenčnímu řízení jako celku, nikoliv pouze k etapě od zjištění úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Řízení před správními soudy se nepřerušuje a procesní oprávnění dlužníka se nesistují ani tehdy, dojde-li k prohlášení konkursu na majetek dlužníka jako v právě projednávané věci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2018, č. j. 10 Afs 187/2017 - 35, publ. pod č. 3767/2018 Sb. NSS).

[9] Nejvyšší správní soud se výše citovaným rozhodnutím rozšířeného senátu odchýlil od své dosavadní judikatury a závazně stanovil, jak má být napříště na vztah mezi insolvenčním řízením a soudním řízením správním nahlíženo. Jelikož rozsudek rozšířeného senátu byl vydán před tím, než krajský soud rozhodoval ve věci žalobce, byl jím krajský soud vázán a měl se jím řídit. Rozhodnutí, jehož podstatou je odepření přezkumu správních rozhodnutí, jejichž adresátem je dlužník v konkursu, pouze proto, že žalobu podal on sám, tedy v žádném případě nemůže obstát.

[10] Ve vztahu k plnění daňových povinností se účinky prohlášení konkursu na majetek adresáta rozhodnutí správce daně zabýval Krajský soud v Praze v usnesení ze dne 30. 1. 2019, č. j. 54 Af 19/2018 - 82. Z ustanovení zák. č. 280/2009 Sb., daňového řádu (§ 244 odst. 1 a § 20 odst. 3), a insolvenčního zákona (§ 246 odst. 1) dovodil, že od prohlášení

konkursu již v daňových řízeních za dlužníka jedná insolvenční správce, a tímto okamžikem mu vznikla povinnost zajišťovat plnění daňových povinností úpadce a s tím související procesní práva a povinnosti, včetně práva podat na ochranu majetkové podstaty úpadce správní žalobu. Nutno podotknout, že tento právní názor soud formuloval na půdorysu právní otázky, komu má být doručeno rozhodnutí správce daně vydané po prohlášení konkursu (zda namísto nebo vedle dlužníka i insolvenčnímu správci), což má význam pro počátek běhu lhůty pro podání správní žaloby proti takovému rozhodnutí. Krajský soud v Praze konstatoval, že norma aplikovaná rozšířeným senátem ve výše citovaném rozsudku (§ 140d odst. 1 věta poslední insolvenčního zákona) se v daňových věcech neuplatní, neboť insolvenční zákon sám obsahuje pravidlo, které jeho aplikaci vylučuje. Nejvyšší správní soud však již ve svém rozsudku ze dne 31. 10. 2018, č. j. 3 Afs 1/2017 - 71, výslovně připustil, že v jím projednávané věci týkající se daňové exekuce byl dlužník (daňový subjekt v insolvenci) oprávněn podat správní žalobu, stejně jako jeho insolvenční správce, který fakticky za daňový subjekt v rámci správy daní jedná (odstavce [16]-[19]). Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že v logice závěrů vyslovených rozšířeným senátem ve věci sp. zn. 4 As 149/2017 (právo na soudní ochranu před nezákonným jednáním veřejné správy nemůže být v důsledku insolvenčního řízení eliminováno) musí být dlužníkovi umožněno účastnit se řízení před správními soudy i v daňových věcech. Mohou totiž nastat situace, kdy bude jedině dlužník se svou osobní daňovou historií a zkušeností schopen účinně formulovat výhrady, jež by mohly vést až ke zrušení daňových rozhodnutí pro nezákonnost s vlivem na rozsah majetku. Vzhledem k možným rozdílům v motivaci aktivně vystupovat před správními soudy a k tomu, že předmětem soudního přezkumu je vždy určitý akt veřejné správy (např. rozhodnutí správce daně) a správní soudy testují jeho zákonnost v zásadě jen z pohledu řádně uplatněných žalobních bodů, je žádoucí umožnit jak insolvenčnímu správci, tak i dlužníku, aby iniciovali soudní přezkum správních aktů i ve věci plnění daňových povinností úpadce v režimu daňového řádu.

[11] Podstatou kasační argumentace v projednávané věci je však právní názor, že nedoložení plné moci současně s podáním žaloby je odstranitelným nedostatkem. Bez výzvy k doložení plné moci pak soud nemůže mít ujasněno, kdo a za koho žalobu podal, takže o odmítnutí žaloby jako podané neoprávněnou osobou bylo rozhodnuto předčasně.

[12] Vzhledem k tomu, že postavení dlužníka (osoby, jejíž veřejná subjektivní práva jsou naříkanými správními rozhodnutími dotčena) a insolvenčního správce, který v insolvenčním řízení za něj v záležitostech týkajících se jeho majetkové podstaty vystupuje, jsou vzájemně provázána, a krajský soud navíc výslovně uvedl, že stejně postupoval v téměř totožném případu a Nejvyšší správní soud jeho právní názor aproboval (rozsudkem ze dne 11. 10. 2017, č. j. 3 Afs 182/2016 - 18), nelze se při relativně dlouhodobé konstantní judikatuře správních soudů divit tomu, že kasační stížnost, jejímž cílem je prosadit, aby rozhodnutí finančního úřadu s vlivem na majetkovou podstatu dlužníka byla meritorně přezkoumána, podal za dlužníka insolvenční správce (Ing. Sazovská). Jde o volbu procesní strategie, jejíž účel je zřejmý (dosáhnout meritorního přezkumu správních rozhodnutí), navíc za situace, kdy rozšířený senát jednoznačně popřel právní východisko, na němž krajský soud napadené usnesení založil.

[13] K uplatněné kasační argumentaci je třeba uvést, že nedoložením oprávnění zastupovat vzniká pochybnost, zda zástupce skutečně vykonává v řízení práva osoby, za jejíhož zástupce se označil, a chybí tak jedna z podmínek řízení (rozsudek rozšířeného senátu ze dne 6. 2. 2019, č. j. 6 As 405/2017 - 33, dosud nepublikovaný ve Sb. NSS, dostupný stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z www.nssoud.cz, navazující na usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 12. 2008, č. j. 8 Aps 6/2007 - 247, publ. pod č. 1773/2009 Sb. NSS). Nesplnění povinnosti zástupce prokázat své oprávnění již při prvním úkonu (stanovené v § 32 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, použitém na základě § 64 s. ř. s.) představuje v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu i Nejvyššího správního soudu nedostatek podmínek řízení, který lze odstranit. Až poté, co zmocněnec přes výzvu soudu neprokáže, že je oprávněn účastníka řízení zastupovat, může soud žalobu odmítnout. V této věci bylo napadené usnesení vydáno bez toho, aby si krajský soud ujasnil, zda ten, kdo tvrdil, že činí procesní úkon za jiného, byl k tomu oprávněn. Reakce na výzvu pochopitelně mohla přinést i vyjasnění v označení osoby žalobce. Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že procesní postup krajského soudu byl nesprávný. Pro tuto věc má však tento závěr již jen omezený význam, neboť výše bylo vysvětleno, že i kdyby zástupce plnou moc k výzvě nedoložil, mohl krajský soud pokračovat v řízení přímo se žalobcem (viz důvody uvedené v odst. [8], [9]).

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[14] Z výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení je nezákonné, proto je zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm se soud bude zabývat důvodností podané žaloby. V rozhodnutí o věci samé krajský soud rozhodne i o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

[15] Protože stěžovatelka uhradila soudní poplatek za kasační stížnost dvakrát (8. 11. 2018 a 13. 11. 2018), zaplatila více, než činila její poplatková povinnost. Částka 5000 Kč tak představuje přeplatek, který jí soud výrokem II. vrací (§ 10 odst. 1 věta druhá zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2019

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu